

TAAI AKTIEKOMITEE (TAK), Vlaams-nationalistische actiegroep, opgericht begin 1932 onder de naam Aktiekomitee Brussel en Taalgrens.

Aan de basis lagen de eerste TAK-leider Piet de Pauw, Roger van Ransbeeck en Flor Grammens. Laatstgenoemde was evenwel gewoon om cavalier seul te spelen. Hij raakte al snel in onmin met het TAK en ging weer zijn eigen weg. Bedoeling van het TAK was het voeren van directe en radicale Vlaams-nationalistische actie. Men vond dat noch de **Volksunie (VU)**, noch de niet-partijpolitieke V.B. – in het bijzonder de **Vlaamse Volksbeweging (VVB)** – daar nog een voldoende basis voor bood. Het TAK wenste geen nieuwe organisatie uit te bouwen. Men wilde eerder een overkoepeling worden van bestaande strijdverenigingen. De enige structuur die het TAK zelf had was de TAK-raad waarin een tiental mensen zat die de acties van TAK uitstippelden. Periodiek van het TAK was vanaf 1973 *De Taktivist*; tot 1976 een zeer bescheiden blaadje, daarna een 12 pagina's tellend tijdschrift dat ongeveer zes keer per jaar verscheen. Het blad stond op zijn hoogtepunt eind de jaren 1970 met een duizendtal abonnees. Daarna liep dat aantal terug, onder meer vanwege het slechte beheer.

De acties van TAK spitsten zich toe op de taaltoestanden in Brussel en de taalgrensgemeenten. Daarnaast ijverde TAK ook sterk voor **amnestie** en voor andere programmapunten van het radicale Vlaams-nationalisme. Het TAK kende een succesvolle start: naast talloze blitzacties werden regel-

[illegible]

matig betogingen op het getouw gezet waar iedere keer minstens enkele honderden militanten aanwezig waren. Tussen oktober 1974 en het midden van 1976 draaide de hoofdbrok van de TAK-agitatie rond de taalsituatie in Schaarbeek (lokettenkwes-
tie). TAK organiseerde daar een aantal grote betogingen – bijvoorbeeld op 16 maart 1975 met enkele duizenden deelnemers – waarbij het vaak tot harde confrontaties kwam.

In de beginjaren bestond er een uitstekende relatie tussen TAK en de organisatie WERE DI. TAK behoorde op die manier tot de organisatoren van de Vlaams-Nationale Landdag van oktober 1973 en tot de oprichters van de Vlaams-Nationale Raad (VNR) die de radicale Vlaams-nationalisten – rechts van de VU – moest verenigen. Ook de tweede Vlaams-Nationale Landdag van september 1974 werd mee door TAK georganiseerd. De ideologische overheersing van de VNR door WERE DI zorgde echter voor spanningen. Ook de regelmatige aanwezigheid van de Vlaamse Militanten Orde (VMO) – eveneens lid van de VNR – in paramilitair uniform op TAK-acties veroorzaakte ongenoegen. In februari 1975 noemde De Pauw WERE DI

en de VMO "parasieten van de TAK-actie" en nam TAK ontslag uit de VNR. De zichtbare aanwezigheid van uiterst rechts op TAK-acties en de weerslag daarvan in de pers zouden evenwel steeds een bron van ergernis blijven voor de TAK-leiding.

In september 1975 kondigde De Pauw aan dat er in de schoot van TAK een **Vlaamse Republikeinse Beweging** (VRB) werd opgericht met een zelfstandige Vlaamse republiek als streefdoel. In mei 1976 trad De Pauw terug als TAK-leider. Hij leidde voortaan het tijdschrift *De Taktivist* dat de periodiek werd van de VRB. De leiding van TAK ging over naar de TAK-raad met Guido Pauwels als verantwoordelijke. Deze zou evenwel eind 1976 uit TAK ontslag nemen. Het was duidelijk dat sommigen in TAK via de VRB wilden komen tot een partijpolitiek initiatief. Geruchten daarover zorgden ervoor dat de kandidatuur van TAK voor het **Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen** (OVV) niet werd aanvaard. Tevens kende het aantal abonnees op *De Taktivist* een inzinking in de periode dat het blad verscheen als orgaan van de VRB.

In april-mei 1977 trad De Pauw volledig uit het TAK. Hij zou enkel de VRB nog enige tijd voortzetten. Zijn ontslag betekende een zware klap, zeker aangezien hij door een aantal zeer actieve mensen werd gevolgd. De malaise werd nog versterkt doordat het TAK in zijn veroordeling van het **Egmontpact** in 1977 voor sommigen te ver en voor anderen niet ver genoeg (TAK trad niet toe tot het **Anti-Egmontkomitee**) ging.

Toch zou het TAK, nu onder het leiderschap van Eric Crommelynck, vanaf 1978 een tweede adem vinden. In de periode 1978-1982 verschoof het TAK de hoofdbrok van zijn acties naar het dossier **Voeren** en kwam daarmee opnieuw tot opgemerkte acties. Talloze wandelingen, officieel ingericht door wandelgroep Tijn, en ook grote betogingen werden in Voeren op het getouw gezet. Opnieuw kwam het vaak tot harde confrontaties. In de periode 1984-1985 voerde TAK een campagne voor amnestie naar aanleiding van het bezoek van de paus aan België. Er werd onder meer een petitie persoonlijk aan de paus overhandigd en zelfs een actie op het Sint-Pietersplein in Rome georganiseerd. Veel had het TAK daarbij te danken aan de inzet van **Erwin Brentjens** die was benoemd tot TAK-woordvoerder en die veel van de feitelijke leiding had overgenomen. Begin 1986 moest Brentjens evenwel tot ontslag worden gedwongen omdat hij zich voor de **Volksunie** verkiesbaar had gesteld. Het was opnieuw een zware klap voor het TAK.

In maart 1986 droeg Crommelynck de leiding van het TAK over aan **Guido Moons**. Het hoofddaccent van de TAK-acties verschoof nu naar de zes **faciliteitengemeenten** rond Brussel. De grote successen van vroeger kon het TAK daarbij echter niet herhalen. Eveneens in 1986 werd het TAK lid van het OVV. Toen in 1990 het **Aktiekomitee Vlaanderen '90** in

Tussen oktober 1974 en het midden van 1976 draaide de hoofdbrok van de TAK-agitatie rond de taalsituatie in Schaarbeek. TAK organiseerde daar een aantal grote betogingen, bijvoorbeeld op 16 maart 1975 met enkele duizenden deelnemers, waarbij het vaak tot harde confrontaties kwam. In de periode 1978-1982 verschoof het TAK de hoofdbrok van zijn acties naar het dossier Voeren. Heden werkt het TAK nauw samen met de VVB en gaat de meeste aandacht naar de situatie van de Vlaamse gemeenten rond Brussel. (WIJ)

de schoot van het OVv werd opgericht, speelde het TAK daarin een grote rol; meer bepaald bij de praktische organisatie van de grote betogingen die dit comité in 1990 en 1991 inrichtte. Daarbij ontstond er een zeer goede samenwerking tussen de TAK-leiding en het bestuur van de VVB. Concreet gevolg hiervan was dat het TAK en de VVB eind 1991 een samenwerkingsakkoord sloten. Beide organisaties bleven los van elkaar bestaan, maar ze kregen enkele gemeenschappelijke bestuursleden en gingen op elk vlak zeer nauw samenwerken. In concreto lijkt het TAK zowat de actiegroep van de VVB geworden te zijn, zeker nadat in 1995 het tijdschrift *De Taktivist* werd stopgezet en ging verschijnen als onderdeel van het VVB-blad *Doorbraak*. In datzelfde jaar droeg Moons de leiding van het TAK over aan de jonge Bart de Valck.

LITERATUUR: E. Verhoeyen en F. Uytterhaegen, *De kreeft met de zwarte scharen*, 1981; – H. Cuypers en H. Verachtert, *Kijk en leesboek. Tien jaar TAK*, 1982; – G. Moons (ed.), *Duchtloos doorgevaren. Zes (kritische) nota's en één poëtische bijdrage rond een stukje Vlaams bewegen*, 1992.

ILLUSTRATIE(S), zie: amnestie, Marcel Boey, Europese Unie, franskiljon-franskiljonisme, randgemeenten, studentenbeweging Gent, taalpolitiek en -wetgeving.

BART DE WEVER